

การพัฒนาคุณค่าและจริยศาสตร์การพัฒนาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา The Development of Values and Ethics the Development of Community Enterprise in NakhonRatchasima Province

เกรียงไกร พินยารัก

Kriangkrai Pinyarak

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhonratchasima Campus

Email: kriangmcu@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 13 กันยายน 2564

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 27 ธันวาคม 2564

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 27 ธันวาคม 2564

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณค่าและจริยศาสตร์การพัฒนาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาจริยศาสตร์ตะวันตกและตะวันออก 2) เพื่อศึกษาแนวคิดคุณค่าและจริยศาสตร์การประกอบอาชีพวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา และ 3) เพื่อวิเคราะห์คุณค่าทางและจริยศาสตร์ของวิสาหกิจชุมชนกับการประกอบอาชีพวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา เป็นการวิจัยแบบมีส่วนร่วม โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัย พบว่า จริยศาสตร์ เป็นศาสตร์ว่าด้วยความดี ว่าด้วยความประพฤติหรือศาสตร์แห่งความประพฤติ ข้อที่ควรประพฤติปฏิบัติ อะไรควรเว้น อะไรควรทำ อะไรผิด อะไรถูก อะไรดี อะไร สำหรับจริยศาสตร์ตะวันออกที่ผู้วิจัยศึกษาได้แก่ พุทธจริยศาสตร์นั้นเป็นหลักเกณฑ์ทางจริยธรรมซึ่งท่านผู้มีพระพุทเจ้าเป็นต้นได้ทรงวางไว้ จริยศาสตร์ของพระพุทธศาสนาแบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ พุทธจริยศาสตร์เบื้องต้นได้แก่ศีล 5 พุทธจริยศาสตร์ระดับกลาง กุศลกรรมบถ 10 พุทธจริยศาสตร์ระดับสูงหลักปฏิบัติเพื่อบรรลุธรรมระดับสูง อันเป็นอุดมคติชีวิตของมนุษย์คือ มรรคมีองค์ 8 หรือมัชฌิมาปฏิปทา ทางสายกลาง หลักจริยศาสตร์ตะวันตก ได้มีแนวคิดหลายกลุ่มแต่หลัก ๆ จริยศาสตร์ตะวันตกมีกลุ่มแนวคิดได้แก่ 1. สุขนิยม (Hedonism) นักจริยศาสตร์ในสำนักนี้มีทรรศนะว่า ความสุขเป็นสิ่งที่ดีที่สุดที่มนุษย์ควรแสวงหา 2. อสุขนิยม (Non-hedonism) มีทรรศนะตรงกันข้ามกับสุขนิยม คือมีทรรศนะว่าสิ่งที่มีค่าสูงสุดที่มนุษย์ควรแสวงหาไม่ใช่ความสุข 3. มนุษยนิยม มีความเชื่อว่า มนุษย์เป็นสิ่งหนึ่งในธรรมชาติ มีศักดิ์ศรีและมีความสามารถที่จะพัฒนาตัวเองโดยอาศัยเหตุผลและวิทยาศาสตร์ 4. ประโยชน์นิยม ที่ถือเอาประโยชน์สุขเป็นเกณฑ์ตัดสินความผิดถูกชั่วดี กล่าวคือ การกระทำที่ก่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด 5. เอ็กซิสเทนเชียลลิสม์ มีหลักการสำคัญซึ่งเป็นหัวใจของปรัชญาสำนักนี้ ประการแรกคือ มุ่งให้ความสนใจเรื่องสภาพการมีอยู่ของมนุษย์ แนวคิดคุณค่าและจริยศาสตร์การประกอบอาชีพวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา เหตุผลหลักในการเห็นคุณค่าการประกอบอาชีพวิสาหกิจชุมชนคือ 1. ทำเพื่อเป็นการอนุรักษ์สิ่งที่บรรพบุรุษถ่ายทอดไว้ 2. ทำเพื่อประกอบอาชีพซึ่งเห็นว่าเป็นอาชีพที่สุจริตและเลี้ยงชีวิตได้ 3. ทำเพื่อสิ่งที่ตนเองรักและมีความสุข แนวทางการเสริมสร้างและพัฒนาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา ขั้นที่ 1 ขั้นพัฒนาแนวคิด ขั้นพัฒนาแนวคิดเป็นขั้นแรกที่จะต้อง

ทำเพราะเป็นพื้นฐานหรือรากฐานที่สำคัญ ขั้นที่ 2 ขั้นสร้างแรงจูงใจและค่านิยมเพื่อเกิดความเข้มแข็ง การสร้างแรงจูงใจและค่านิยมก็เป็นสิ่งสำคัญในลำดับต่อมาเนื่องจากปัญหาที่พบจากการวิจัยจะเห็นได้ว่า วิศวกรหรือชุมชนบางท่านรู้สึกเบื่อหน่ายในการประกอบอาชีพตลอดทั้งไม่เห็นความสำคัญของการประกอบอาชีพแบบดั้งเดิมตามวิถีชาวบ้าน โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นที่ไม่เห็นความสำคัญของอาชีพวิศวกรหรือชุมชน ขั้นที่ 3 ขั้นลงมือปฏิบัติตามหลักการ ขั้นลงมือปฏิบัติขั้นนี้เป็นขั้นสุดท้ายการลงมือปฏิบัติแบบได้ผลและเกิดการพัฒนา คุณค่าและจริยศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การพัฒนา, คุณค่า, จริยศาสตร์, วิศวกรหรือชุมชน

Abstract

A study of value and ethics development of community enterprise groups in Nakhon Ratchasima Province aims to 1) study Western and Eastern ethics, 2) study the concept of value and ethics of community enterprise occupation in Nakhon Ratchasima province, and 3) analyze the value and ethics of community enterprises and community enterprise occupations in Nakhon Ratchasima Province. It is participatory research via qualitative data analysis.

The results were found as follows Ethics is the science of goodness related on behavior or science of behavior such as “What should be done, what should be avoided, what should be done, what is wrong, what is right, and what is good”. Eastern ethics studied by the researcher are Buddhism ethics which are an ethical criterion laid down by those who know such as Buddha. Buddhism ethics can be divided into 3 levels : basic Buddhism ethics, intermediate level, and high level. The basic Buddhist ethics are 5 precepts. The intermediate level Buddhist ethics are ten principles of an honest man. The high level Buddhism ethics are principles of practice for attaining a high level of Dharma which is the ideal of human life. They are the Eightfold Path or the Middle Path. There are many groups of Western ethics, however the main groups are Hedonism, Non-hedonism, Humanism, Utilitarianism, and Existentialism. 1. Ethics from the Hedonism group have the view that happiness is the best thing a man should seek. 2. In contrast, ethics from the Non-hedonism view that the highest value that a human being should seek is not happiness. 3. Humanism believes that human beings are one thing in nature with dignity and the ability to develop themselves through reason and science. 4. Utilitarianism takes advantage of happiness as a criterion for deciding right, wrong, evil, or good as the most beneficial action. 5. Existentialism has an important principle as the heart of this philosophy by focusing on the condition of human existence. Concept of value and ethics of community enterprise occupation in Nakhon Ratchasima Province has 3 main reasons for appreciating the community enterprise occupation. They are to 1) preserve what ancestors have passed on, 2) make for a career seen as honest and sustainable, and 3) do it for what you love and be happy. Guidelines for enhancing and developing community enterprises in Nakhon Ratchasima Province consist of two stages. The step 1 is a stage of concept development which is the first step that must

be done because it is the foundation or cornerstone. The step 2 is a stage of motivation and values for strength. Motivation and values are of the utmost importance as the research findings reveal that there are some community enterprises who feel bored in their careers and neither see the importance of traditional occupations according to the villagers' way, especially a group of teenagers who do not see the importance of community enterprise careers. The step 3 is a stage of implementing the principles. This stage is the final stage of effective implementation and effective development of values and ethics.

Keywords: development, value, ethics, community enterprise

1. บทนำ

จริยศาสตร์ (ethics) ตรงกับภาษาละตินว่า *ethos, ethikos* ซึ่งในสมัยกรีกโบราณจะใช้คำเหล่านี้ในหลายความหมาย อาทิ อุปนิสัย ประเพณี อารมณ์ หรือกิริยาท่าทาง (*character, custom, disposition, manner*) โดยความหมายนี้ จริยศาสตร์จึงเป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยความประพฤติ หรือการกระทำของมนุษย์ (*ethics: science of moral; rules of conduct*) ตามพจนานุกรมศัพท์ปรัชญา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2540 ให้ความหมายคำว่า “จริยศาสตร์: ปรัชญาสาขาหนึ่งว่าด้วยการแสวงหาความดีสูงสุดของชีวิตมนุษย์ แสวงหากฎเกณฑ์ในการตัดสินความประพฤติของมนุษย์ว่าอย่างไรถูก ไม่ถูก ดีไม่ดี ควรไม่ควร และพิจารณาปัญหาเรื่องสภาพของค่าทางศีลธรรม” ตามทรรศนะของ สลักพันธ์ ศีวรักษ์ ได้นิยามว่า “จริยศาสตร์ คือ การศึกษาตามวิธีการอันมีแบบแผนเพื่อที่จะเข้าถึงปัญหาอันสูงสุด ซึ่งเกี่ยวกับความประพฤติปฏิบัติของมนุษย์”

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาตามขอบเขตของการศึกษาแล้ว อาจกล่าวได้ว่า จริยศาสตร์เป็นสาขาหนึ่งของปรัชญา ที่ศึกษาเกี่ยวกับ “คุณค่า” การกระทำของมนุษย์ (*value in human conduct*) โดยมีเหตุผลเป็นพื้นฐานในการโต้แย้ง อีกนัยหนึ่ง “จริยศาสตร์ คือวิชาที่ใช้วิธีการทางปรัชญา (การใช้เหตุผล) ศึกษาเกี่ยวกับจริยธรรม”

ด้วยเหตุที่จริยศาสตร์เป็นศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับคุณค่าการกระทำของมนุษย์ ดังนั้น จริยศาสตร์จึงสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้ จริยศาสตร์สามารถพัฒนาและยกระดับจิตใจ เพื่อให้มนุษย์ได้ใช้สติปัญญาในการตรึกตรอง พินิจพิจารณาสิ่งต่าง ๆ อย่างรอบด้าน อันจะส่งผลให้เกิดการประพฤติปฏิบัติตนโดยยึดถือเหตุผลเป็นหลักในการดำเนินชีวิต การนำจริยศาสตร์มาใช้กับคนในสังคม จะช่วยให้สังคมมีระเบียบ เพราะหากสมาชิกของสังคมปราศจากความขัดแย้งต่อหลักการที่สังคมถือปฏิบัติร่วมกัน และสมาชิกต่างก็เห็นพ้องต้องกันในหลักการดำเนินชีวิตที่ดีแล้ว ย่อมทำให้เกิดความเป็นระเบียบในสังคม อีกทั้งจริยศาสตร์ช่วยให้สังคมมีความสุข เพราะเมื่อทุกคนในสังคมยึดถือหลักการดำเนินชีวิตร่วมกันอย่างมีระเบียบแล้ว สังคมย่อมพบความสุขด้วย

จริยศาสตร์เป็นการศึกษาคุณค่าแห่งชีวิตมนุษย์ โดยมีความมุ่งหวังให้มนุษย์ค้นหาคุณค่าที่แท้จริงแห่งชีวิตและสรรพสิ่ง โดยใช้สติปัญญา และเหตุผลในการแสวงหาสิ่งที่ดีมีคุณค่าที่สุดในชีวิตเพื่อความเจริญก้าวหน้าแห่งตน แต่เพราะชีวิตมนุษย์มิได้ราบเรียบเสมอไป บางครั้งเกิด “ความขัดแย้งทางคุณค่า (*Conflict of Value*) การกระทำของมนุษย์” กล่าวคือเป็นความรู้สึกละแวกที่ขัดแย้งกัน จนมนุษย์ไม่สามารถตัดสินใจได้ในท้ายที่สุดการกระทำต่าง ๆ ในสังคมจึงต้องอาศัยจริยศาสตร์มาเป็นมาตรการตัดสินคุณค่าการกระทำ

วิสาทกิจชุมชนตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 นั้น วิสาทกิจชุมชนหมายความว่า “กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้าการให้บริการ หรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะ

บุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นรูปนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนประกาศกำหนด” วิสาหกิจชุมชนเป็นการส่งเสริมสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชนซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง ซึ่งจำนวนหนึ่งอยู่ในระดับที่ไม่พร้อมจะเข้ามาแข่งขันทางการค้า ให้ได้รับการส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถในการจัดการ และพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชนเพื่อให้ระบบเศรษฐกิจชุมชนมีความเข้มแข็ง สามารถพัฒนาไปสู่การเป็นผู้ประกอบการของหน่วยธุรกิจที่สูงขึ้น

ปัจจุบันนโยบายของชาติมีการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนอย่างเห็นได้ชัดเจน แต่การบริหารตลอดทั้งกระบวนการพัฒนาของวิสาหกิจชุมชนยังไม่สามารถพัฒนาระบบหรือการจัดการ การบริหารได้อย่างเป็นรูปธรรมมีวิสาหกิจชุมชนบางพื้นที่ประสบกับปัญหาจึงทำให้สมาชิกท้อถอยหรือไม่มีกำลังใจที่จะสานฝันทำให้เกิดพลังในชุมชนวิสาหกิจชุมชนเป็นการประกอบกิจการของชุมชน ซึ่งรวมถึงกระบวนการคิด การจัดการ ผลผลิตและทรัพยากรทุกขั้นตอน จากภูมิปัญญาขององค์กรชุมชนหรือเครือข่ายองค์กรชุมชนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและการเรียนรู้ของชุมชน โดยมีได้มีเป้าหมายอยู่ที่การสร้างกำไรทางการเงินเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงกำไรทางสังคมด้วย ได้แก่ ความเข้มแข็งของชุมชน ความสามัคคีและความสงบสุขของสังคม วิสาหกิจชุมชนจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ชุมชนพึ่งตนเองได้ทั้งด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาสาธารณประโยชน์ โครงสร้างพื้นฐานของชุมชน และเป็นฐานรากทางเศรษฐกิจที่มั่นคงและยั่งยืนของระบบเศรษฐกิจระดับประเทศอย่างแท้จริง

ดังนั้น ในจังหวัดนครราชสีมามีกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 1,853 แห่ง มีกลุ่มการผลิตสินค้าด้านการผลิตพืช ด้านการแปรรูปและผลิตภัณฑ์ ด้านผลิตภัณฑ์ผ้าทอ/เสื้อผ้า เครื่องปั้นดินเผา ด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพร เป็นต้น ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา จากความสำคัญและความต้องการดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการพัฒนาคุณค่าและจริยศาสตร์การพัฒนาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมาโดยวิเคราะห์ตามหลักจริยศาสตร์เพื่อให้เห็นคุณค่าและแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนและนำไปสู่ความสุขตามเป้าหมายของชีวิตอย่างแท้จริง

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาจริยศาสตร์ตะวันตกและตะวันออก
- 2.2 เพื่อศึกษาแนวคิดคุณค่าและจริยศาสตร์การประกอบอาชีพวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา
- 2.3 เพื่อวิเคราะห์คุณค่าทางและจริยศาสตร์การพัฒนาของวิสาหกิจชุมชนกับการประกอบอาชีพวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา

3. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบ (Participatory Action Research : PAR) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Method) ซึ่งมีขอบเขตในการวิจัย ดังต่อไปนี้

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณค่าและจริยศาสตร์การพัฒนาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา ศึกษาจริยศาสตร์ตะวันตกและตะวันออก ศึกษาแนวคิดคุณค่าและจริยศาสตร์การประกอบอาชีพวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา วิเคราะห์คุณค่าทางและจริยศาสตร์ของวิสาหกิจชุมชนกับการประกอบอาชีพ

วิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้ได้มาซึ่งคุณค่าทางและจริยศาสตร์ของวิสาหกิจชุมชนกับการประกอบอาชีพวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนครราชสีมาและได้แนวทางการพัฒนาสังคมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

3.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดพื้นที่ศึกษา ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 4 กลุ่ม โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่มีในการรวมเป็นกลุ่มคลัสเตอร์ Cluster ในจังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครื่องปั้นดินเผา ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ประกอบการไหม ปักธงชัย ตำบลเมืองปัก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเส้นไหมตราดอกจิก ตำบลพะวงด อำเภอขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสมุนไพร ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา และผู้มีส่วนได้เสีย จำนวน 15 คน

3.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครื่องปั้นดินเผา ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ประกอบการไหม ปักธงชัย ตำบลเมืองปัก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเส้นไหมตราดอกจิก ตำบลพะวงด อำเภอขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสมุนไพร ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบ (Participatory Action Research : PAR) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Method) ซึ่งมีลำดับและขั้นตอนในการดำเนินวิจัย ดังต่อไปนี้

4.1 ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยการรวบรวมจากหนังสืออ้างอิงทางพระพุทธศาสนาต่าง ๆ จากพระไตรปิฎก (ภาษาไทย) ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2539

2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยการรวบรวมจากหนังสือ วารสารบทความงานวิจัยเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎีตลอดจนข้อมูลทางสถิติที่รวบรวมโดยหน่วยงานราชการหรือสถาบันการศึกษาและแหล่งข้อมูลที่เป็นที่ยอมรับ ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

(1) จัดเตรียมเครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview Guide) ด้วยคัดเลือกแบบเจาะจง

(2) ติดต่อขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมาเพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือที่จะเข้าสัมภาษณ์

(3) ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของผลการสัมภาษณ์แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การสัมภาษณ์ (Interview)

การวิจัยครั้งนี้ ใช้การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Informal interview) ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1) ขั้นตอนการสัมภาษณ์ ได้แก่ ก่อนลงสนามเพื่อรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้เริ่มต้นด้วยการนัดหมายวันเวลาที่สัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างพร้อมกับขอเอกสารต่างๆ พร้อมกันนั้น ผู้วิจัยจะต้องศึกษาประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เตรียมและศึกษาวิธีใช้เครื่องบันทึกเสียง เตรียมสมุดจดบันทึกและอุปกรณ์ต่างๆ ให้พร้อมก่อนดำเนินการสัมภาษณ์

2) ขั้นตอนการสัมภาษณ์ ได้แก่ ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะสนทนาสร้างความคุ้นเคยกับผู้ให้สัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ อธิบายเหตุและขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียงในขณะที่สัมภาษณ์ ขออนุญาตใช้กล้องถ่ายรูปเพื่อใช้อ้างอิงในการสัมภาษณ์ รวมทั้งแจ้งให้ทราบว่าข้อมูลต่างๆ ที่บันทึกเสียงไว้ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ

การสนทนากลุ่มเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group Discussion)

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่มเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group Discussion)

1) ติดต่อประสานงานผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งสิ้น 12 รูป/คน โดยผู้วิจัยคัดเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) เพื่อขอความร่วมมือในการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) รวมทั้งสิ้นจำนวน 12 รูป/คน พร้อมชี้แจงรายละเอียด วัตถุประสงค์ ขั้นตอน กระบวนการ สถานที่ วัน และเวลา ในการสนทนากลุ่ม

2) ขอนหนังสือ ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

3) จัดเตรียมประเด็นคำถาม โครงร่าง และเอกสาร ให้เพียงพอให้กับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

4) ประสานงานเพื่อยืนยัน วัน เวลา สถานที่ กับผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน

5) จัดเตรียมสถานที่ ทิมงาน และดำเนินการสนทนาด้วยตนเอง

6) ทำการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูล ในแต่ละประเด็นคำถาม ตามประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญ และรายงานผลการวิจัย

4.2 วิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต ตลอดจนข้อมูลเอกสารที่ชุมชนมีหรือจัดทำขึ้น มานำเสนอให้ที่ประชุมได้รับทราบ และร่วมกันตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล เพิ่มเติมในส่วนที่ขาด เพื่อความถูกต้องและชัดเจนของข้อมูล และร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ตามหลักจริยศาสตร์

4.3 เรียบเรียง และสรุปผลการวิจัยพร้อมเสนอแนะ

4.4 เสนอผลการวิจัย

5. ประโยชน์ที่ได้รับ

5.1 ทำให้ทราบจริยศาสตร์ตะวันตกและตะวันออก

5.2 ทำให้ทราบแนวคิดคุณค่าและจริยศาสตร์การประกอบอาชีพวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา

5.3 เป็นแนวทางในการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนต้นแบบที่มีการจัดการวิสาหกิจชุมชนในระดับสูง พร้อมกับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้อย่างยั่งยืน

5.4 หน่วยงานภาครัฐนำฐานข้อมูลมาใช้วางแผนผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา

5.5 เป็นการเสริมสร้างการพัฒนาคุณค่าทางจริยศาสตร์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

6. คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

6.1 วิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา หมายถึง ผู้ประกอบการวิสาหกิจของชุมชนที่ประกอบกิจการอยู่ในจังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครื่องปั้นดินเผา ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ประกอบการไหม ปักธงชัย ตำบลเมืองปัก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเส้นไหมตราดอกจิก ตำบลพะวงด อำเภอขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสมุนไพร ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

6.2 จริยศาสตร์ หมายถึง แนวคิดที่มุ่งหาคำตอบเป้าหมายที่ดีของชีวิต เกณฑ์ตัดสินความดี ความชั่ว อะไรควรและมิควร และคุณค่าของมนุษย์

6.3 การพัฒนา หมายถึง กระบวนการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนที่ประกอบอาชีพให้มีชีวิตที่ดีตามหลัก จริยศาสตร์

7. บทสรุป

7.1 จริยศาสตร์ตะวันตกและตะวันออก

จริยศาสตร์ เป็นศาสตร์ว่าด้วยความดี ว่าด้วยความประพฤติหรือศาสตร์แห่งความประพฤติ ข้อที่ควรประพฤติปฏิบัติ อะไรควรเว้น อะไรควรทำ อะไรผิด อะไรถูก อะไรดี อะไรชั่ว อีกอย่างหนึ่ง จริยศาสตร์ว่าด้วย อุปนิสัย อรรถาธิบายและนิสัยของมนุษย์ ความประพฤติย่อมเป็นกระจกส่องให้เห็นอุปนิสัยของคน ความประพฤติ จึงสะท้อนอรรถาธิบาย นิสัยและอุปนิสัย จริยศาสตร์ช่วยตีค่าของมนุษย์โดยมองทางนิสัยใจคอทางอุปนิสัยและทาง ความประพฤติที่แน่นอนตามที่บุคคลนั้นสมควรใจทำจริยศาสตร์เป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งทางปรัชญาได้มีการ ศึกษากันอย่างกว้างขวาง แต่ทฤษฎีหรือความคิดทางจริยศาสตร์ที่นำมาศึกษากันโดยทั่วไปนั้นมักเป็นของ นักคิดตะวันตกเป็นส่วนมากส่วนทฤษฎีหรือความคิดของนักคิดตะวันตกล้วน ยังมีการนำมาศึกษากันน้อยแม้ว่า ในทางตะวันออกจะมีระบบจริยศาสตร์อยู่มากมายหลายระบบและล้วนแต่่าศึกษาน่าสนใจ ระบบจริยศาสตร์ ของพระพุทธศาสนาที่ตกอยู่ในสภาวะเดียวกัน แต่ในปัจจุบันความตื่นตัวในการศึกษาเรื่องของตะวันออก ทั้งในทางศาสนา ปรัชญา และอื่น ๆ มีมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องพระพุทธศาสนา ในพุทธปรัชญามี การศึกษาเชิงวิเคราะห์ในเรื่องความคิดและทฤษฎีทางจริยศาสตร์หรือจริยธรรมเพื่อเป็นแนวทางสำหรับชีวิต เพื่อให้ถึงความดีอันสูงสุด เป็นบรมสุข เป็นความสมบูรณ์ทางศีลธรรม อันเป็นความรู้แจ้งหรือความรู้สูงสุดด้วย

สำหรับจริยศาสตร์ตะวันออกที่ผู้วิจัยศึกษาได้แก่ พุทธจริยศาสตร์นั้นเป็นหลักเกณฑ์ทางจริยธรรมซึ่ง ท่านผู้มีพระพุทเจ้าเป็นต้นได้ทรงวางไว้ เพื่อเป็นมาตรฐานความประพฤติของมนุษย์ตั้งแต่พื้นฐานเบื้องต้น ท่ามกลาง และระดับสูง เพื่อให้มนุษย์ได้ดำเนินชีวิตอันดีงามตามอุดมคติเท่าที่มนุษย์จะขึ้นให้ถึงได้ให้เป็น มนุษย์ที่สมบูรณ์ มีสติปัญญา มีความสุขอันสมบูรณ์ที่สุด จริยศาสตร์ของพระพุทธศาสนาแบ่งออกเป็น 3 ระดับด้วยกัน ที่แบ่งเอาไว้เช่นนี้เพื่อให้เหมาะสมกับผู้ปฏิบัติ เพราะผู้เริ่มปฏิบัตินั้นควรจะเริ่มตนทดสอบ ตัวเองด้วยข้อปฏิบัติที่ละระดับ เมื่อทำได้จึงควรก้าวต่อไปในระดับสูง ๆ ขึ้น พุทธจริยศาสตร์ 3 ระดับคือ พุทธจริยศาสตร์เบื้องต้นคุณธรรมที่แสดงออกทางร่างกายในลักษณะที่ต้งามถูกต้องอันเป็นสิ่งทีประสงคข์ของ สังคมและจะมีได้จำต้องอาศัยหลักคำสอนทางศาสนาอันได้แก่ ศีล (Precept) อันหมายถึงหลักกฎเกณฑ์การ ประพฤติปฏิบัติเพื่อตัดหรือฝึกหัดกายและวาจาให้เรียบร้อย ให้เป็นปกติ ศีล 5 พุทธจริยศาสตร์ระดับกลาง กุศลกรรมบถ 10 พุทธจริยศาสตร์ระดับกลางเป็นหลักปฏิบัติเพื่อความดี หรือทางแห่งความดี 10 ประการ โดยแยกออกเป็น 3 หมวดคือ กาย วาจา และใจพุทธจริยศาสตร์ระดับสูงหลักปฏิบัติเพื่อบรรลุนิพพานอันเป็นอุดมคติชีวิตของมนุษย์คือ มรรคมรรค 8 หรือมัชฌิมาปฏิปทา ทางสายกลาง

หลักจริยศาสตร์ตะวันตก ได้มีแนวคิดหลายกลุ่มแต่หลัก ๆ จริยศาสตร์ตะวันตกมีกลุ่มแนวคิดดังนี้

1. สุขนิยม (Hedonism) นักจริยศาสตร์ในสำนักนี้มีทรรศนะว่า ความสุขเป็นสิ่งที่ดีที่สุดที่มนุษย์ควรแสวงหา เป็นสิ่งเดียวที่มีค่าในตัวเอง ถ้ามีสิ่งอื่นที่ดีหรือมีค่า ความดีหรือค่าอันนั้นไม่ได้มีอยู่ที่ตัวมันเอง แต่ความดีหรือค่า อันนั้นอยู่ที่มันพาเราไปสู่ความสุข ความสุขที่แท้จริงของชีวิตคือผลประโยชน์ต่อตัวเราที่พึงตกดวงในทุกด้าน ชื่อเสียง เกียรติยศ ทรัพย์สินสมบัติ อำนาจ เป็นสิ่งที่พึงปรารถนาในขณะที่เรามีชีวิตอยู่ คุณค่าทางจริยธรรมเป็น สิ่งที่มนุษย์กำหนดให้ ไม่ตายตัว
2. อสุขนิยม (Non-hedonism) นักจริยศาสตร์สำนักนี้มีทรรศนะตรงกันข้าม กับสุขนิยม คือมีทรรศนะว่าสิ่งที่มีค่าสูงสุดที่มนุษย์ควรแสวงหาอันไม่ใช่ความสุข แต่เป็นความสงบของจิตใจอัน

เกิดจากปรีชาญาณ (wisdom) อันประกอบด้วยเหตุผลที่สามารถไตร่ตรองและมองเห็นสัจธรรมด้วยตาแห่งปัญญา ด้วยเหตุนี้ชีวิตที่ประเสริฐจึงควรเป็นชีวิตการใช้ปัญญาอันสอดคล้องกับ คุณธรรม คุณค่าทางจริยธรรม เป็นสิ่งที่มีอยู่จริง มนุษย์ไม่ได้เป็นผู้กำหนด แต่สามารถเข้าถึงด้วยตาแห่งปัญญา ลัทธินี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

(1) วิมุตตินิยม คือ พวกที่เชื่อว่า ความสงบของจิตและการหลุดพ้นตัณหาเป็นสิ่งที่ดีที่สุดในชีวิต นักจริยศาสตร์กลุ่มนี้ได้แก่ พวกซินนิค (Synicism) พวกสโตอิก (Stoic) และศาสนาต่าง ๆ เช่น พุทธศาสนา คริสต์ศาสนา รวมทั้งปรัชญาอินเดียโดยทั่วไป (2) ปัญญานิยม คือพวกที่ถือว่า ปัญญา หรือ ความรู้เป็นสิ่งที่ดีที่สุดในชีวิต มนุษย์เป็นสิ่งที่มีความในตัวของมันเอง สารของปัญญาคือสามารถในการใช้เหตุผลเพื่อแสวงหาความจริง 3. มนุษยนิยม (Humanism) ทรรศนะ ของนักจริยศาสตร์สำนักนี้มีความเชื่อว่า มนุษย์เป็นสิ่งหนึ่งในธรรมชาติ มีศักดิ์ศรีและมีความสามารถที่จะพัฒนาตัวเองโดยอาศัยเหตุผลและวิทยาศาสตร์ นักจริยศาสตร์กลุ่มนี้ให้ความสำคัญแก่มนุษย์โดยรวม (Holistic) คือมนุษย์ประกอบด้วยร่างกาย จิตใจ และสภาพแวดล้อม การดำเนินชีวิตของมนุษย์จึงไม่ควรเป็นไปเพื่อหลักการอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่ควรคำนึงถึงองค์ประกอบรอบด้าน ในเรื่องเกี่ยวกับอุดมคติของชีวิต มนุษยนิยมมีความเห็นว่า ความสุขทางร่างกายแบบสุขนิยมก็เป็นสิ่งดี ความสงบจิตใจอันเกิดจากการเอาชนะใจตนเองและการแสวงหาสัจธรรมก็เป็นสิ่งดี ทรรศนะของมนุษย์นิยมจึงเป็นทรรศนะที่ประนีประนอมระหว่างสุขนิยม อสขนิยมรวมทั้งอัตถิภาวนิยมด้วย ทั้งนี้เพราะว่า สุขนิยมให้ความสำคัญแก่ความสุขทางกายมากเกินไป และปัญญานิยมและวิมุตตินิยมก็ให้ความสำคัญทางจิตวิญญาณมากเกินไป อัตถิภาวนิยมก็มุ่งแต่สนองความอยากความต้องการที่เกิดขึ้น 4. ประโยชน์นิยม (Utilitarianism) ประโยชน์นิยมเป็นทรรศนะทางจริยศาสตร์ที่ถือเอาประโยชน์สุขเป็นเกณฑ์ตัดสินความผิดถูกชั่วดี กล่าวคือ การกระทำที่ก่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุดแก่คนจำนวนมากที่สุด ถือเป็นการกระทำที่ดี 5. เอ็กซิสเทนเชียลลิสม์ (Existentialism) มีหลักการสำคัญซึ่งเป็นหัวใจของปรัชญาสำนักนี้ ประการแรกคือมุ่งให้ความสนใจเรื่องสภาพการมีอยู่ของมนุษย์ (Human Existence) กล่าวคือ การมีอยู่ของบุคคลแต่ละคนหรือปัจเจกบุคคล มนุษย์แต่ละคนเป็นผู้เลือกและสร้างตัวเองให้เป็นไปตามที่ตนต้องการ ไม่มีอะไรมาบีบบังคับหรือความเป็นตัวของตัวเองของแต่ละบุคคล ประการที่สอง การปฏิเสธความรู้ทางและวิธีการทางวิทยาศาสตร์ โดยมองว่าความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ลดความสำคัญเรื่องการมีอยู่ของมนุษย์ ไปมุ่งสนใจแต่วัตถุธรรมชาติและสิ่งรอบตัว

7.2 แนวคิดคุณค่าและจริยศาสตร์การประกอบอาชีพวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา

เหตุผลหลักในการเห็นคุณค่าการประกอบอาชีพวิสาหกิจชุมชนคือ 1. ทำเพื่อเป็นการอนุรักษ์สิ่งที่บรรพบุรุษถ่ายทอดไว้ 2.ทำเพื่อประกอบอาชีพซึ่งเห็นว่าเป็นอาชีพที่สุจริตและเลี้ยงชีวิตได้ 3.ทำเพื่อสิ่งที่ตนเองรักและมีความสุข

เหตุผลข้อที่ 1 ทำเพื่อเป็นการอนุรักษ์สิ่งที่บรรพบุรุษถ่ายทอดไว้ ภูมิปัญญาไทยเป็นสิ่งที่บรรพบุรุษได้ช่วยกันสร้างสรรค์และสืบทอดกันมาอย่างต่อเนื่องจากอดีตถึงปัจจุบัน เป็นความภาคภูมิใจและเกียรติภูมิของคนไทย ทำให้เกิดความรักในชาติบ้านเมืองชนชาติไทยเรามีมรดกทางวัฒนธรรมสืบสานมายาวนานจนมีความเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่น อีกทั้งประเทศไทยเป็นชาติเดียวในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ไม่เคยสยบตกเป็นเมืองขึ้นของมหาอำนาจไหน ในยุคที่ฝรั่งสำรวจล่าอาณานิคม เพื่อกอบโกยผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจการค้า และประกาศลัทธิศาสนา วัฒนธรรมต่าง ๆ ของชาติไทย มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องมาจากสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เกิดจากความสามัคคี ประองตองของบรรพบุรุษในแต่ละหมู่บ้าน ชุมชน จังหวัด และภูมิภาค รวมตัวกัน สร้างความสัมพันธ์ ทัศนคติ ความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจ ภูมิปัญญา และค่านิยมจนกลายเป็นศิลปะวัฒนธรรมล้ำค่า ถ่ายทอดต่อกัน และสืบทอดกันมาชั่วลูกชั่วหลาน

วิสาหกิจชุมชนของกลุ่มทั้ง 4 ดังกล่าวในจังหวัดนครราชสีมา จากการสัมภาษณ์ สรุปได้ว่า อาชีพเครื่องปั้นดินเผา ผู้ประกอบการไหม เส้นไหมี่ตราดอกจิก และวิสาหกิจชุมชนสมุนไพร การที่ผู้ประกอบการอาชีพเลือกทำเป็นอาชีพเนื่องจากเป็นสิ่งที่บรรพบุรุษได้ถ่ายทอดไว้ และให้เหตุผลว่า อาชีพดังกล่าวอาจจะไม่สามารถสร้างความร่ำรวยได้เหมือนอาชีพอื่น ๆ ที่ทันสมัย แต่เนื่องจากอาชีพดังกล่าวเป็นสิ่งที่บรรพบุรุษฝากไว้จึงรู้สึกเกิดความรักเกิดความหวงแหนและเกิดความสุขที่ได้ประกอบอาชีพนี้ ความรักของบรรพบุรุษจากรุ่นสู่รุ่นจึงมีอิทธิพลทำให้รักษาอาชีพไว้

อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่าอาชีพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในยุคปัจจุบันอาจจะมีปัญหาในการสร้างแรงจูงใจในการอนุรักษ์อาชีพเนื่องจากสังคมปัจจุบันมีเทคโนโลยี โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น นักเรียนสมัยใหม่ที่ได้รับการศึกษาอาจจะไม่เห็นคุณค่าของการประกอบอาชีพที่บรรพบุรุษได้ถ่ายทอดไว้ เนื่องจากสังคมปัจจุบันชอบความทันสมัย ชอบความสะดวกสบาย เป็นที่ทราบกันดีว่า อาชีพวิสาหกิจชุมชนเป็นอาชีพที่ต้องลงมือและต้องใช้ความอดทนในการประกอบอาชีพ ซึ่งอาชีพดังกล่าวหาวิเคราะห์ตามความเป็นจริงแล้วก็ได้ลำบากอะไร แต่อาจจะไม่ทันสมัยในหมู่สังคมที่พัฒนาแล้ว ปัญหาเหล่านี้พบบ้างในกลุ่มวัยรุ่น แต่ในกลุ่มผู้สูงอายุส่วนมากไม่ค่อยมีปัญหาอะไรเพราะผู้สูงอายุมีประสบการณ์และเข้าใจสิ่งที่กระทำมากกว่ากลุ่มวัยรุ่น ทั้งนี้อาจเกี่ยวกับค่านิยมของมนุษย์ในปัจจุบัน ค่านิยมที่ให้คุณค่ากับเทคโนโลยีและปัจจุบันการศึกษาได้พัฒนาอย่างรวดเร็วมากจึงทำให้มนุษย์มีค่านิยมจากที่เคยเป็นอยู่กับธรรมชาติ มีวิถีชีวิตคลุกคลีกับธรรมชาติกลายเป็นห่างเหินจากธรรมชาติคุณค่าในการประกอบอาชีพแบบวิถีดั้งเดิมจึงได้รับผลกระทบด้วย

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าถึงแม้ว่าสังคมเทคโนโลยีจะเจริญก้าวหน้าไปอย่างไรก็ตาม แต่วิถีการใช้ชีวิตการประกอบอาชีพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนก็ยังดำเนินไปได้ ซึ่งปัจจุบันก็มีการอนุรักษ์การประกอบอาชีพแบบวิถีชีวิตชาวบ้าน โดยเฉพาะวิธีการอนุรักษ์ให้เห็นคุณค่าของสิ่งที่บรรพบุรุษได้ถ่ายทอดมายังเป็นจุดแข็งของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่สามารถรักษามรดกของบรรพบุรุษไว้ได้

เหตุผลข้อที่ 2 ทำเพื่อประกอบอาชีพซึ่งเห็นว่าเป็นอาชีพที่สุจริตและเลี้ยงชีวิตได้ การประกอบอาชีพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเป็นกลุ่มอาชีพมีระบบเครือข่ายและมีการร่วมมือกันในการสร้างอาชีพเพื่อสร้างรายได้ที่ยั่งยืน เป็นที่ทราบดังกล่ามาแล้วอาชีพในโลกใบนี้มีมากมาย สำหรับการประกอบอาชีพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการอาชีพได้ให้เหตุผลว่า ความสุจริตในอาชีพเป็นสิ่งสำคัญซึ่งผู้ประกอบการอาชีพเห็นว่าวิสาหกิจชุมชนเป็นแนวทางหนึ่งในการประกอบอาชีพที่สุจริตและพอเพียง คำว่า อาชีพหมายถึง การประกอบกิจการงาน การทำมาหากิน การทำธุรกิจตามความชอบ ความถนัด เพื่อการดำรงชีวิต โดยใช้ความรู้ ทักษะ และความสามารถของตนที่ได้รับจากการศึกษาและฝึกอบรมหรือเรียนรู้สืบทอดมา ต้องเป็นงานที่สุจริตไม่ขัดต่อทั้งกฎหมาย ด้านศีลธรรม ประเพณีอันดีงาม และก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมโดยรวม โดยไม่ทำให้อันตราย และผู้อื่นเดือดร้อน

การประกอบกิจการงาน เป็นการที่มนุษย์กระทำเพื่อตนเอง เพื่อครอบครัว เพื่อบริษัท แต่การกระทำเหล่านี้มีทั้งการให้ทั้งความสุข ความทุกข์ เบียดเบียนผู้อื่นทั้งในด้านชีวิตและร่างกาย การงานเช่นนี้แบ่งออกได้เป็น 2 อย่าง คือ การทำงานที่มีโทษ และการทำงานที่ไม่มีโทษ การงานที่มนุษย์เรียกว่า อาชีพ นั้นมีมาก อาชีพบางอย่างทำไปด้วยความจำเป็น ความตั้งใจ บางอาชีพก็ประกอบกิจการด้วยการเบียดเบียนชีวิต เบียดเบียนความสุขผู้อื่น เช่น การฆ่า การทำร้าย การฉ้อโกงเอาทรัพย์สินของผู้อื่น การทุจริต เป็นต้น การงานเช่นนี้คือ เป็นการงานที่มีโทษ

ส่วนการงานที่ไม่มีโทษนั้น เป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามกันโดยสิ้นเชิง กล่าวคือ การประกอบอาชีพโดยมีความเมตตา กรุณา ประพฤติดีทั้งในด้านทางกาย วาจา ใจ การทำอาชีพนี้จะงดการแสดงออกทางกาย ได้แก่ การฆ่า สัตว์ ถูกรังแก ประพฤติผิดในกาม การแสดงออกทางวาจา ได้แก่ การพูดปด พูดหยาบคาย พูดเพื่อเจตนาทำ

สาระและประโยชน์ไม่ได้ ที่กล่าวมานี้เป็นเครื่องจำกัดในสิ่งที่ป็นโทษทุจริต เช่น ความโลภ ความโกรธ ความหลง เป็นต้น

และนอกจากคุณค่าของความสุจริตแล้ว ผู้ประกอบอาชีพวิสาหกิจชุมชนยังเห็นว่า การประกอบอาชีพวิสาหกิจชุมชนนี้ สอดคล้องกับคำว่าพอเพียง วิสาหกิจชุมชนเป็นเครื่องมือสำคัญเพื่อสร้างระบบเศรษฐกิจชุมชน ระบบที่เป็นภูมิคุ้มกันให้ชุมชน ทำให้เกิดความมั่นคงยั่งยืน เพราะสามารถยืนอยู่บนขาของตนเองได้ จัดการการกินการอยู่ได้อย่างพอเพียง และสอดคล้องกับแนวคิดโครงการพระราชดำริของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 การคิดแบบวิสาหกิจชุมชนจึงเป็นการคิดแบบเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ใช่คิดเพื่อความมั่งคั่ง เอาเงินเป็นตัวตั้ง เป็นเป้าหมาย จนกลายเป็นเอาเงินนำหน้าปัญญาตามหลัง ซึ่งอาจไม่บรรลุเป้าหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่สอนว่า ทำอย่างไรจึงจะ “พึ่งตนเองได้และมีความสุข” วิสาหกิจชุมชนเช่นเดียวกับเศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้ปฏิเสธตลาด ไม่ได้ปฏิเสธการขาย การส่งออกหรือการทำกำไร เพียงแต่ทำอย่างไรให้ “พอประมาณ มีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกัน” มีความถูกต้อง ดีและงาม เป็นธรรม ไม่เบียดเบียนคนอื่น ไม่เบียดเบียน

เหตุผลข้อที่ 3 ทำเพื่อสิ่งที่ตนเองรักและมีความสุข การประกอบอาชีพของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เหตุผลที่แสดงให้เห็นคุณค่าอีก 1 ประการก็คือ การประกอบอาชีพเพื่อสิ่งที่ตนเองรักและมีความสุข การประกอบอาชีพลักษณะนี้ไม่ได้เพื่อต้องการความรวย มีฐานะมั่นคงอย่างเดียว แต่ต้องการทำในสิ่งที่ตนรักมากกว่า คุณค่าไม่ได้อยู่ที่เงินอย่างเดียวแต่ลึก ๆ คือความรักในอาชีพที่ตนเองทำ เราทุกคนต่างมีความสุขที่แตกต่างกันออกไปจึงไม่น่าแปลกใจเท่าไรที่ในปัจจุบันเริ่มมีธุรกิจแปลกใหม่เข้าอย่างต่อเนื่องและแต่ละอย่างก็ประสบความสำเร็จได้ในเวลาไม่นาน กลายเป็นธุรกิจที่ใคร ๆ ก็ต่างรู้จักเพราะการทำธุรกิจในทุกวันนี้เริ่มต้นขึ้นมาจากการนำความชื่นชอบของแต่ละคนมาต่อยอดทำเป็นธุรกิจที่แปลกใหม่และยิ่งหากเป็นสิ่งที่น่าสนใจก็ไม่แปลกที่จะติดตลาดได้เร็ว จงรักในสิ่งที่ทำ จงทำให้สิ่งที่ตนเองรักมากกว่าการทำงานเพื่อเห็นแก่เงินจำนวนมาก ถ้าหากท่านทำให้สิ่งที่รักจนประสบความสำเร็จ หลังจากนั้นชื่อเสียง เงินทอง ก็จะมาหาเป็นผลพลอยได้นั่นเอง คนที่มีใจรักในงานที่ตนเองทำ ย่อมเป็นบันไดก้าวแรกซึ่งนำพาเราสู่ความสำเร็จ ความมีใจรักในงานที่ตนเองทำ จะนำพาชีวิตเราก้าวสู่จุดหมายปลายทางของความสำเร็จ คนที่มีใจรักในงานที่ตนเองทำ งานนั้นจะเปลี่ยนแปลงตัวคุณได้ เราลองสังเกตดูว่า หากเราทำงานที่เราไม่ชอบ เราจะรู้สึกเบื่อหน่าย ท้อแท้ใจ ไม่อยากทำงาน ขี้เกียจ ไม่มีความกระตือรือร้น แต่หากเราลองได้ทำงานที่เรามีใจรัก ก็จะทำให้เราเกิดความรู้สึกอยากทำ มีความขยันขันแข็ง ทำงานนั้นด้วยความสนุกสนาน เกิดความกระตือรือร้นในงานที่ตนเองทำ คนที่มีใจรักในงานที่ตนเองทำ งานนั้นจะช่วยเพิ่มพูนพลังใจ แก่ตัวเรา หากเรามีใจรักในงานที่ตนเองทำ งานนั้นจะช่วยให้เรามีสุขภาพจิตที่ดี แจ่มใส อยู่เสมอ ยิ่งหากเราได้เห็นผลงานที่เราได้ทำสำเร็จขึ้นแล้วขึ้นเล่า เราก็จะมีอารมณ์ดี แต่ตรงกันข้าม หากเราได้ทำงานที่เราไม่ชอบ ก็จะทำให้จิตใจเกิดความรู้สึกที่หดหู่ ไม่เบิกบาน ผลงานที่ได้ทำออกมาจะมีคุณภาพที่ไม่ดีเท่าที่ควร เราจะไม่มีความรู้สึกภาคภูมิใจในผลงานที่ทำออกมา คนที่มีใจรักในงานที่ตนเองทำ มักสามารถเปลี่ยนสิ่งที่เป็นไปได้ไม่ได้ให้เป็นไปได้

จริยศาสตร์การพัฒนาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้ศึกษาตามกรอบจริยศาสตร์ คือ ศึกษาหลักแนวคิดอุดมคติเพื่อพัฒนาชีวิตในการประกอบอาชีพ จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างของผู้ประกอบวิสาหกิจชุมชนพบว่า จริยศาสตร์หรืออุดมคติในการประกอบอาชีพหรือดำเนินชีวิตส่วนมากยึดตามหลักพุทธจริยศาสตร์เป็นหลักเนื่องจากผู้ประกอบอาชีพวิสาหกิจชุมชนนับถือพระพุทธศาสนา หากพิจารณาแล้ว พุทธจริยศาสตร์นั้นเป็นหลักเกณฑ์ทางจริยธรรมเป็นจริยศาสตร์ตะวันออก ซึ่งท่านผู้รู้มีพระพุทธเจ้าเป็นต้นได้ทรงวางไว้เพื่อเป็นมาตรฐานความประพฤติของมนุษย์ ตั้งแต่พื้นฐานเบื้องต้น ท่ามกลาง และระดับสูง เพื่อให้มนุษย์ได้ดำเนินชีวิตอันดีงามตามอุดมคติเท่าที่มนุษย์จะพึงประพฤติและดำเนินไปถึงได้ ให้

เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีสติปัญญา มีความสุขอันสมบูรณ์ที่สุด เพราะจริยศาสตร์เป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยอุดมคติชีวิต หรือความดีอันสูงสุด (Supreme good) เพื่อขึ้นให้ถึงความดีอันสูงสุดนั้น จะต้องปฏิบัติ (Path ; Way ; Method) สำหรับดำเนิน คือเป็นการสร้างเหตุเพื่อบรรลุผล ถ้าต้องการผลอันสูงสุดก็ต้องสร้างเหตุให้สมควรกัน พุทธศาสนาเป็นกัมมวาทะ กิริยวาทะ คือกล่าวการกระทำและความเพียรว่าเป็นเบื้องต้นแห่งความสำเร็จผลทั้งปวง ไม่ประสงค์ให้ใครได้ดีหรือประสบความสำเร็จลอย ๆ หรือด้วยการอ่อนน้อม แต่ให้สำเร็จด้วยการกระทำเอง พระพุทธศาสนาจึงได้รับยกย่องจากนักปราชญ์ชาวต่างประเทศบางคนว่าเป็น A Self-do-it Religion คือศาสนาที่ต้องทำเอง แนวคิดจริยศาสตร์ตะวันตกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จากการศึกษาพบว่าการนำจริยศาสตร์ตะวันตกมาใช้ในการเป็นหลักแนวทางการประกอบอาชีพของกลุ่มวิสาhekijชุมชนนั้นน้อยมาก ดังที่กล่าวมาแล้วว่า ผู้ประกอบอาชีพวิสาhekijชุมชนทั้ง 4 กลุ่ม ได้รับอิทธิพลแนวคิดมาจากพุทธจริยศาสตร์เป็นส่วนมาก

7.3 วิเคราะห์คุณค่าทางและจริยศาสตร์การพัฒนาของวิสาhekijชุมชน

ขั้นที่ 1 ขั้นพัฒนาแนวคิด ขั้นพัฒนาแนวคิดเป็นขั้นแรกที่จะต้องทำเพราะเป็นพื้นฐานหรือรากฐานที่สำคัญ หากมีแนวคิดพื้นฐานที่ดีวิสาhekijชุมชนก็จะมีหลักประกันทำให้การประกอบอาชีพมีความมั่นคงและเกิดความสุข เหตุผลที่ผู้วิจัยเสนอขั้นพัฒนาแนวคิดนี้ไม่ได้หมายถึงว่า วิสาhekijชุมชนไม่มีหลักแนวคิดแต่ความหมายในที่นี้หมายถึง การนำแนวคิดมาพัฒนาให้เป็นระบบก่อนเนื่องจากมนุษย์มีนิสัยไม่เหมือนกันจึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดกรอบแนวคิด ถ้าเปรียบเสมือนแนวคิดหลักพุทธจริยศาสตร์จะเหมือนกับแนวคิดหรือหลักสัมมาทิฐิ สัมมาทิฐิคือ มีความเห็นชอบการพัฒนาคุณค่าและหลักจริยศาสตร์ของกลุ่มวิสาhekijชุมชนจะต้องพัฒนาแนวคิดเบื้องต้นก่อนจึงจะสามารถพัฒนาต่อยอดขั้นต่อไปได้

การพัฒนาแนวคิดเป็นพื้นฐานเบื้องต้นจะทำให้ทราบว่า การประกอบอาชีพวิสาhekijชุมชน มีคุณค่าอย่างไร จะปฏิบัติตามหลักจริยศาสตร์แบบใดจึงจะมีความสุขและบรรลุเป้าหมาย การพัฒนาแนวคิดจะต้องมีการให้ข้อมูลแก่กลุ่มวิสาhekijชุมชน ข้อมูลที่สำคัญได้แก่ข้อมูลในเรื่องคุณค่าและหลักจริยศาสตร์ในการพัฒนา การให้ข้อมูลที่ดีคือให้ข้อมูลที่ประโยชน์หลากหลายแนวคิดและเมื่อได้ข้อมูลไปแล้ว วิสาhekijชุมชนจะต้องรู้จุดเด่น จุดด้อยของข้อมูลนั้นด้วยกล่าวคือสามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ด้วย

แนวทางการพัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องคุณค่า ควรมีการแสดงให้วิสาhekijชุมชนเกิดความเข้าใจสามารถแยกแยะคุณค่าแท้และคุณค่าเทียมให้ได้ การเข้าใจเรื่องคุณค่าจะสามารถเข้าใจเป้าหมายว่าเราทำไปเพื่ออะไร แนวทางการพัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับหลักจริยศาสตร์ ควรมีการให้ข้อมูลแนวคิดที่หลากหลายทั้งจริยศาสตร์ตะวันออกและจริยศาสตร์ตะวันตกเป็นการปรับพื้นฐานทักษะการดำเนินชีวิตและให้วิสาhekijชุมชนมีมุมมองว่าการใช้ชีวิตมีหลากหลายแนวคิด เมื่อเข้าใจแนวคิดหลักจริยศาสตร์ก็จะสามารถทำให้เรากำหนดจริยศาสตร์ในการดำเนินชีวิตของเราเพื่อบรรลุเป้าหมายได้ตลอดทั้งเป็นการรู้ข้อดี ข้อเสียของการดำเนินชีวิตแต่ละแบบ

ขั้นที่ 2 ขั้นสร้างแรงจูงใจและค่านิยมเพื่อเกิดความเข้มแข็ง หลักจากได้มีการปูพื้นฐานทางความคิดแล้ว การสร้างแรงจูงใจและค่านิยมก็เป็นสิ่งที่สำคัญในลำดับต่อมาเนื่องจากปัญหาที่พบจากการวิจัยจะเห็นได้ว่า มีวิสาhekijชุมชนบางท่านรู้สึกเบื่อหน่ายในการประกอบอาชีพตลอดทั้งไม่เห็นความสำคัญของการประกอบอาชีพแบบดั้งเดิมตามวิถีชาวบ้าน โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นที่ไม่เห็นความสำคัญของอาชีพวิสาhekijชุมชน การสร้างแรงจูงใจและค่านิยมที่ดีจะทำให้ผู้ที่ไม่ให้ความสำคัญกับการประกอบอาชีพวิสาhekijชุมชนเกิดความรักในอาชีพและสามารถเห็นคุณค่ารักษาอาชีพของบรรพบุรุษที่ถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นได้และเป็นการใช้ชีวิตแบบพอเพียง

การสร้างแรงจูงใจและค่านิยมชุมชนควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาค่านิยมและสร้างแรงจูงใจหากสังคมชุมชนช่วยกันสร้างค่านิยมว่า การประกอบอาชีพวิสาหกิจชุมชนก็จะเกิดคุณค่าสามารถสร้างแรงจูงใจให้กับผู้คนทุกเพศทุกวัยหันกลับมาอนุรักษ์และเห็นคุณค่าของวิสาหกิจชุมชน

ขั้นที่ 3 ขั้นลงมือปฏิบัติตามหลักการ ขั้นลงมือปฏิบัติขั้นนี้เป็นขั้นสุดท้าย มีคำพูดที่ว่า ธรรมใด ๆ ก็ไร้ค่า หากเราไม่ลงมือปฏิบัติ การลงมือปฏิบัติเป็นสิ่งสำคัญโดยเฉพาะการปฏิบัติตามหลักการที่ได้วางไว้ซึ่งเป็นหลักการที่มีเป้าหมายอย่างชัดเจน การลงมือปฏิบัติแบบได้ผลและเกิดการพัฒนาคุณค่าและจริยศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นจะต้องปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและจริงจังอย่างมีวินัย หากปฏิบัติและไม่ตั้งใจจริงแนวคิดหลักการที่วางไว้ก็จะมีประโยชน์

บรรณานุกรม

- กิริติ บุญเจือ. (2551). **คู่มือจริยศาสตร์ตามหลักวิชาสากล**. นนทบุรี : เซน ปริ้นติ้ง.
- ชัยวัฒน์ อัดพัฒน์. (2550). **จริยศาสตร์ (ethics)**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2548). **พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. (2548)**. กรุงเทพมหานคร : กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- รัชณี รูปหล่อ และคณะ. (2560). **แนวทางการพัฒนาสู่ความยั่งยืนและเจริญเติบโตของวิสาหกิจชุมชน**. วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร ฉบับพิเศษ การประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ครั้งที่ 5.